

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ตระหนักดีว่าสุขภาพของมนุษย์เราเป็นสิ่งสำคัญเป็นต้นทุนและผลของการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะถ้าหากคนเรามีสุขภาพดีก็มีความสุขในการประกอบอาชีพ หรือถ้าคนเรามีพฤติกรรมกรรมการดำรงชีวิตที่ดีจะไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย ซึ่งในเรื่องสุขภาพยังเกี่ยวเนื่องกันทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ฯลฯ (กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน, 2546. หน้า 20) การที่ประชาชนจะมีสุขภาพที่ดีนั้นประกอบด้วย การมีความรู้ มีการศึกษา มีรายได้ มีอาชีพ รวมทั้งการดูแลสุขภาพ เพราะการมีสุขภาพที่ดีเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นที่ต้องการของคนทุกคน การดูแลสุขภาพมีหลายวิธี แต่วิธีหนึ่งที่สำคัญคือการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารประเภทพืชผักนั้นมีความสำคัญต่อร่างกายอย่างมาก ทั้งนี้การรับประทานพืชผักควรคำนึงถึงคุณภาพในด้านความปลอดภัย ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการรับประทานที่ไม่ถูกต้องและไม่ปลอดภัยมีผลกระทบต่อร่างกาย จะเห็นได้จากข้อมูลการวิจัยของสาธารณสุขพบว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้องและไม่ปลอดภัย ซึ่งเป็นสาเหตุของการป่วยตายของประชาชนไทยหลายโรคอาทิโรคมะเร็ง โรคหัวใจ และหลอดเลือด ซึ่งเป็นสาเหตุของการป่วยตายอันดับหนึ่งและสองตามลำดับ(สุดารัตน์ เกตุราพันธ์, 2544. หน้า 45-46) ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบในการสร้างสุขภาพของประชากรไทย จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างสุขภาพดีให้คนไทยโดยได้ประกาศใช้ยุทธศาสตร์ 6 อ. ซึ่งประกอบด้วย อ.1. อาหารดี ปลอดภัย ไร้เชื้อไร้สารเจือปน อ.2. ออกกำลังกาย อ.3. อารมณ์ดี ชีวิตแจ่มใส อ.4. ปลอดภัย ปลอดภัย ไร้เชื้อไร้สารเจือปน อ.5. อนามัยสิ่งแวดล้อม อ.6. อบายมุข สิ่งทำลายสุขภาพให้เสื่อมลง (สุดารัตน์ เกตุราพันธ์, 2544. หน้า 45-46)

ในยุทธศาสตร์ อ.1. การสร้างความปลอดภัยอาหาร ซึ่งในปัจจุบันการผลิตอาหารที่ไม่ปลอดภัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกแหล่งผลิต สุขลักษณะของการผลิตอาหารโดยรวมจากแหล่งผลิตต่าง ๆ ยังมีปัญหาเริ่มตั้งแต่การผลิต วัตถุดิบ การแปรรูปเบื้องต้น การกระจาย การขนส่งอาหาร การปรุง และจำหน่าย รวมทั้งการใช้สารต้องห้ามในอาหาร เช่น สารบอแรกซ์ สารฟอร์มาลิน สารฟอกขาว สารกันรา สารเร่งเนื้อแดง ซึ่งเป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย รัฐบาลจึงมีนโยบายเร่งรัดเรื่องอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่ายภายในประเทศและเพื่อส่งออกต้องมีมาตรฐานความปลอดภัยที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ จากนโยบายดังกล่าวกระทรวงสาธารณสุขได้จัดกิจกรรมและ

การรณรงค์ให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวให้สุขภาพดีขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งมีพื้นฐานที่สำคัญอย่างยิ่งที่ต้องให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจการดูแลสุขภาพโดยการประชาสัมพันธ์ หรือการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ในปัจจุบันประชาชนคำนึงถึงสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัวกันมากขึ้น จึงให้ความสนใจในการเลือกรับประทานอาหารมากขึ้น โดยเฉพาะอาหารประเภทพืชผัก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ส่วนของพืชผักที่นิยมนำมาบริโภคส่วนใหญ่ได้มาจากส่วนต่าง ๆ ของพืช ได้แก่ ใบและลำต้น เช่น คะน้า ผักบุ้ง ผักกาด กะหล่ำปลี ฯลฯ ดอกและลำต้น เช่น กะหล่ำดอก บรอกโคลี ฯลฯ ต้นอ่อน เช่น หน่อไม้ ฯลฯ ราก เช่น มันฝรั่ง แครอท ฯลฯ ผล เช่น พริก มะเขือ ถั่วฝักยาว ฯลฯ องค์ประกอบส่วนใหญ่ของพืชผักเป็นเส้นใย ซึ่งมีประโยชน์ช่วยในการขับถ่าย ทำให้ไม่เป็นโรคท้องผูก โรคริดสีดวงทวาร และมีวิตามิน แร่ธาตุมากมายซึ่งล้วนเป็นสิ่งร่างกายต้องการ (วิจิตร บุญยะโหดระ, 2533)

การรับประทานผักผลไม้ให้เกิดประโยชน์นั้นไม่ควรมีสารปนเปื้อน หรือสารเคมีตกค้างอยู่ในอาหาร หรือมีน้อยมากในระดับที่ปลอดภัยตามเกณฑ์ที่กำหนดตามมาตรฐาน โดยสำนักงานมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์ (มกท.) ดังนั้นโครงการผักปลอดสารพิษ หรือเกษตรอินทรีย์ จึงมีความสำคัญ และได้รับความสนใจมากขึ้น โดยเกษตรอินทรีย์ มีหลักการผลิตที่สำคัญคือ การใช้ปุ๋ยชีวภาพทางการเกษตร ซึ่งไม่ใช้สารเคมีใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็สารเคมีป้องกันศัตรูพืช ปุ๋ยเคมี หรือปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และผลผลิตที่ได้นั้นต้องไม่มีสารพิษตกค้าง

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมมาแต่ดั้งเดิม การผลิตพืชผลทางการเกษตรเป็นการผลิตผักที่ไม่ใช้สารเคมี อย่งไรก็ตามด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในหลายทศวรรษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันส่งผลให้มีการใช้ความรู้ดังกล่าวมาพัฒนาผลผลิต ซึ่งรวมถึงการใช้สารเคมีในการผลิตผลผลิตทางเกษตร จากการรายงานผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยได้ใช้สารเคมีทางการเกษตรมากที่สุดประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตรกรมวิชาการเกษตร, 2538 -2539) และจากการรายงานของกระทรวงสาธารณสุข พบว่าอัตราการเจ็บป่วยที่ได้รับสารเคมีทางการเกษตรเพิ่มมากขึ้น 16.40 % และอัตราการเสียชีวิตจากสารเคมีทางการเกษตรเพิ่มขึ้น 18.70 % (โสภา ประจวบเหมาะ, และคณะ. 2537. หน้า 43) ซึ่งมีแนวโน้มผู้ที่ได้รับพิษจากสารเคมีทางการเกษตรเพิ่มขึ้นเช่นกัน ในปัจจุบันหลายหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญเกี่ยวกับสารเคมีทางการเกษตรมากขึ้น จะเห็นได้จากการรณรงค์เกี่ยวกับการลดปริมาณการใช้สารเคมีปราบศัตรูพืช หันมาใช้สารสกัดจากพืชในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

สารเคมีทางการเกษตรหลายชนิดเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภค ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตโดยเฉียบพลัน แต่จะเป็นเหมือนยาพิษที่สะสมไว้ในร่างกาย ซึ่งเป็นบ่อนทำลายสุขภาพ ทำให้สุขภาพทรุดโทรมลงทุกวันหรืออาจจะเป็นสารเคมีที่ทำให้เกิดมะเร็งได้ (วิจิตร บุญยะไพศร, 2533) นอกจากนี้สารเคมียังก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และสิ่งมีชีวิตอีกมากมาย เกษตรกรผู้ใช้เองก็อาจได้รับสารพิษโดยตรงหรือได้รับสารเคมีที่ตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรที่ใช้เป็นอาหารอีกด้วย ดังนั้นการเลือกรับประทานผักปลอดสารพิษจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริโภคที่ต้องการความปลอดภัยในการรับประทานอาหาร ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญต่อการเลือกซื้อผักมารับประทานได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษและอันตรายของสารพิษที่อาจปนเปื้อนในผักของผู้บริโภค

การรับข้อมูลข่าวสารเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ในการเลือกซื้ออาหาร ซึ่งเป็นผลโดยตรงต่อการพัฒนาชีวิตโดยเฉพาะทางด้านสุขภาพ นอกจากนี้การมีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอหลาย ๆ ด้าน จะช่วยผู้บริโภคใช้เพื่อการวิเคราะห์สำหรับการตัดสินใจ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติได้ถูกต้อง (สุนทร สุนันทชัย, 2529) การส่งเสริมให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสารจึงนับว่ามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในชนบทที่ห่างไกล จำเป็นต้องมีโอกาสรับข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ถูกต้องและชัดเจน เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจข้อมูลข่าวสารและปัญหาต่าง ๆ ทันต่อเหตุการณ์

ดังนั้นการสื่อสารจึงมีความสำคัญในฐานะเป็นสะพานเชื่อมโยงความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผักปลอดสารพิษทั้งในด้านประเภทของผัก ประโยชน์ ราคา การผลิต การแปรรูป การปรุงอาหาร หรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไปสู่ผู้บริโภค ซึ่งความรู้ที่จำเป็นต้องเผยแพร่ไปสู่ประชาชนดังกล่าวนี้มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งภาษาและศัพท์ต่าง ๆ ทางวิทยาศาสตร์ที่มักเป็นที่เข้าใจกันเฉพาะในวงการนักวิทยาศาสตร์ด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ ที่คนทั่วไปไม่ใช่ นักวิทยาศาสตร์ หรือไม่มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ดีพอก็อาจจะไม่ค่อยเข้าใจในศัพท์หรือภาษาเฉพาะทางนั้น ๆ

นักวิทยาศาสตร์ในต่างประเทศทางตะวันตก ส่วนใหญ่เป็นผู้คิดและพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่จนเป็นความรู้หลักที่สามารถขับเคลื่อนสังคมมนุษย์ให้มีความสะดวกสบายในหลายด้าน ซึ่งในขณะเดียวกันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีก็ก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบมากมายเช่นกัน จึงมีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องมีการสื่อสารวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งจัดเป็นศาสตร์แขนงหนึ่ง เรียกว่า “การสื่อสารวิทยาศาสตร์” (Science Communication)

ในระดับสากลการสื่อสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอีกกล่าวได้ว่า มีเป้าหมายหลัก 3 ประการ ดังนี้

1. Political เพื่อเชื่อมโยงช่องว่างระหว่างชุมชนนักวิทยาศาสตร์กับประชาชนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งเป็นคนธรรมดา ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ หรือมีความรู้แบบนักวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นการแบ่งปันความรู้และอำนาจในสังคมประชาธิปไตย

2. Cognitive เพื่อให้ข่าวสาร ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สามารถเป็นที่เข้าใจให้แก่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมที่มีความหลากหลาย ทั้งระดับการศึกษา เพศ วัย อาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ปกติไม่สนใจเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือผู้ที่สนใจแต่ไม่สามารถเข้าถึงข่าวสารความรู้ดังกล่าวเพราะขาดโอกาสหรือเครื่องมือในการเข้าถึง

3. Creative เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางปัญญาและนำไปสู่การใช้ความรู้ที่ได้ให้กับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันตามประสงค์ และความจำเป็น (ยุวฑูช ทินนะลักษณ์, 2549. หน้า 272)

โดยทั่วไปกระบวนการสื่อสารมีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยหลัก 4 ประการ

1. แหล่งข่าว (Source) ในการสื่อสารวิทยาศาสตร์ แหล่งข่าวสามารถมาจาก 3 แหล่ง คือ (1) นักข่าวหรือผู้สื่อข่าวด้านวิทยาศาสตร์ (2) นักวิทยาศาสตร์ (3) เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ เจ้าหน้าที่ด้านข้อมูล

2. เนื้อหาสาระ (Message) ได้แก่ เนื้อหาสาระของข่าวสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. ช่องทางการสื่อสาร (Channel) ได้แก่ สื่อประเภทต่าง ๆ

4. ผู้รับสาร (Receiver) ได้แก่ ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ

(ยุวฑูช ทินนะลักษณ์ และจุมพล เหมะศิริพันธ์, 2548. หน้า 67-69)

เมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายในระดับสากลของการสื่อสารวิทยาศาสตร์และองค์ประกอบของการสื่อสารทำให้พอมองเห็นว่า ศาสตร์นี้ยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทยและยังขาดผู้ที่จะทำหน้าที่ Science Communicator ที่มีความเข้าใจภาพใหญ่ดังกล่าว

จากสาเหตุและความสำคัญของทั้งหมดข้างต้น จึงมีความจำเป็นที่จะทำการศึกษากการสื่อสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเด็นการบริโภคผักปลอดสารพิษ เพื่อศึกษาและหาข้อมูลว่าประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ และพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อด้านการบริโภคผักปลอดสารพิษอย่างไร โดยประชาชนที่จะศึกษาดังกล่าวได้แก่ ชุมชนเมืองและชุมชนชนบท จังหวัดพิษณุโลก

ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสารและสื่อที่เหมาะสมกับประชาชนด้านการบริโภคผักปลอดสารพิษต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ในการบริโภคผักปลอดสารพิษของชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการบริโภคผักปลอดสารพิษของชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรกับความรู้ และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการบริโภคผักปลอดสารพิษของชุมชนเมืองและชุมชนชนบท
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการบริโภคผักปลอดสารพิษของชุมชนเมืองและชุมชนชนบท

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของแต่ละชุมชน ในเรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษ หรือการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาล จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 40,512 ครัวเรือน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล จำนวน 800 ครัวเรือน โดยแบ่งเป็นชุมชนเมืองจำนวน 400 ครัวเรือน ซึ่งได้จากการเลือกตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) และชุมชนชนบทจำนวน 400 ครัวเรือน ซึ่งได้จากการเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ลักษณะของประชากร

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพ
5. รายได้
6. สภาพทางภูมิศาสตร์

ตัวแปรตาม

1. ความรู้ด้านการบริโภคผักปลอดสารพิษ
2. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการบริโภคผักปลอดสารพิษ

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคผักปลอดสารพิษ หมายถึง การทราบหรือมีความเข้าใจถึงเรื่องสารพิษตกค้างในผัก อันตรายจากการบริโภคผักที่มีสารพิษ และวิธีการรับประทานผักอย่างปลอดภัย

2. พฤติกรรมการบริโภคผักปลอดสารพิษ หมายถึง การปฏิบัติในการเลือกซื้อผักเพื่อรับประทาน การเก็บรักษา และการทำความสะอาดผัก

3. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ หมายถึง การที่ประชาชนเปิดรับข้อมูลข่าวสารหรือเนื้อหาเกี่ยวกับผักปลอดสารพิษ จากแหล่งต่าง ๆ โดยรับผ่านประสาทต่าง ๆ เช่น ตาเห็น หูฟัง ซึ่งบุคคลนั้นสามารถเลือกรับสื่อตามความสนใจและความต้องการของตนเอง เพื่อนำมาเป็นประโยชน์หรือเป็นข้อมูลในกิจกรรมต่าง ๆ โดยวัดพฤติกรรมดังกล่าวจาก

3.1 การอ่านข่าวสารเกี่ยวกับการบริโภคผักปลอดสารพิษ

3.2 การชมรายการโทรทัศน์เกี่ยวกับการบริโภคผักปลอดสารพิษ

3.3 การฟังรายการวิทยุเกี่ยวกับการบริโภคผักปลอดสารพิษ

3.4 การพูดคุย หรือสนทนากับผู้เชี่ยวชาญ เช่น เจ้าหน้าที่จากกระทรวงสาธารณสุข นักวิชาการการเกษตร นักวิทยาศาสตร์ในเรื่องการบริโภคผักปลอดสารพิษ

4. สื่อ หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลางระหว่างแหล่งกำเนิดของสารกับผู้รับสาร ที่นำสารจากแหล่งกำเนิดไปยังผู้รับสาร เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร รวมถึงการถ่ายทอดความรู้ข้อมูลข่าวสารโดยผ่านสื่อมวลชน (Mass Media) ไปยังผู้รับหรือกลุ่มเป้าหมายที่ไม่แน่นอนและไม่จำกัดจำนวน สื่อต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นั้น เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อกิจกรรม

สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร แผ่นพับ แผ่นโฆษณา

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หอกระจายข่าว อินเทอร์เน็ต ดีวีดี

เทปบันทึกเสียง ภาพยนตร์

สื่อกิจกรรม ได้แก่ การจัดนิทรรศการ การจัดรถเคลื่อนที่ การจัดประกวดผลงาน การจัดสนทนากลุ่ม การบอกเล่าต่อกัน

5. ชุมชนเมือง หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในเขตเมืองเทศบาล จังหวัดพิษณุโลก

6. ชุมชนชนบท หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นอกเขตเมืองเทศบาลหรือนอกเขตสุขภาพิบาล จังหวัดพิษณุโลก

สมมติฐานของการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สภาพทางภูมิศาสตร์มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการบริโภคผักปลอดสารพิษ
2. ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สภาพทางภูมิศาสตร์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านการบริโภคผักปลอดสารพิษ

